

ଦରଜା ଖୋଲିଦେବା

ଡ. ନାରାୟଣ ସାହୁ

ଲେଖକ ପରିଚୟ:

ଡ. ନାରାୟଣ ସାହୁ: ଅଶୀ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଓଡ଼ିଆ ନାଟ୍ୟ ଜଗତରେ ଡକ୍ଟର ନାରାୟଣ ସାହୁ ଜଣେ ସୁପରିଚିତ ସ୍ରଷ୍ଟା । ତାଙ୍କ ନାଟକଗୁଡ଼ିକର ସାମାଜିକ ବିଧି ବ୍ୟବସ୍ଥାର ସଚେତନ ସଂସ୍କାର ପ୍ରୟାସ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ । ଡକ୍ଟର ସାହୁଙ୍କ ନାଟକ ଓ ଏକାଙ୍କିକାଗୁଡ଼ିକ ସାଧାରଣ ଘଟଣାକୁ ନେଇ ରଚିତ ହୋଇଥିଲେ ହେଁ ଏହା ଉନ୍ନତ ମଞ୍ଚମୂଲ୍ୟ ରକ୍ଷା କରିବାରେ ସମର୍ଥ ହୋଇଥାଏ । ତାଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ରଚିତ ‘ଆଶ୍ରା ଖୋଜି ବୁଲୁଥିବା ଇଶ୍ଵର’, ‘ମୂକ’, ଉପାସନା, ‘କ୍ରାନ୍ତି’ ଆଦି ନାଟକ ଓ ଶତାଧିକ ଏକାଙ୍କିକା ସେ ରଚନା କରିଛନ୍ତି । ନାଟ୍ୟକାରଙ୍କ ଏକାଙ୍କିକା ସଂକଳନଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି- ‘ଏମିତି ବି ହୁଏ’ ଓ ‘ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ନାଟକ’, ‘ପ୍ରଞ୍ଜ୍ଵଳାଘନ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ନାଟକ’, ‘ପିଲାଙ୍କ ନାଟକ’ ଇତ୍ୟାଦି । ‘ଆଶ୍ରା ଖୋଜି ବୁଲୁଥିବା ଇଶ୍ଵର’ ନାଟକ ପାଇଁ ଡ. ସାହୁ ଓଡ଼ିଶା ସାହିତ୍ୟ ଏକାଡେମୀ ପୁରସ୍କାର ଲାଭ କରିଛନ୍ତି ।

ଜାତି, ଧର୍ମ, ବର୍ଣ୍ଣ, ବୟସ ନିର୍ବିଶେଷରେ ଶିକ୍ଷାକୁ ସାର୍ବଜନୀନ କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିରୋଧ କରୁଥିବା କେତେକ ପୁରାତନପନ୍ଥୀ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣମନା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ମାନସିକ ସଂସ୍କାର ଆଣିବା, ରକ୍ତଦାନ ଏକ ମହତ ଦାନ – ଇତ୍ୟାଦି ସଂପର୍କରେ ସଚେତନତା ସୃଷ୍ଟିକରିବା ଏହି ଏକାଙ୍କିକାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ।

ପ୍ରଥମ ଦୃଶ୍ୟ

(ସ୍କୁଲଘର । ସେଦିନ ଛୁଟି ଥିଲା । ଶ୍ରେଣୀଗୃହରେ ବ୍ଲାକ୍‌ବୋର୍ଡ, ଚକ୍ ରହିଥିଲା । ଗାନ୍ଧୀ ଏବଂ ଗୋପବନ୍ଧୁଙ୍କ ଫଟୋ କାନ୍ଥରେ ଟଙ୍ଗା ହୋଇଥିଲା । ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ବସିବା ସ୍ଥାନରେ ଚେୟାର, ଟେବୁଲ୍ ପଡ଼ିଥିଲା । ପିଲାମାନଙ୍କ ବସିବା ପାଇଁ ଛୋଟ ଛୋଟ ଡେସ୍କ ଏବଂ ବେଞ୍ଚ ରହିଥିଲା । ସ୍କୁଲ ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଥିଲେ ଦୁଇଟି ପିଲା । ପାଠ କ’ଣ ସେମାନେ ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ । ପିଲାବେଳୁ କାମ କରି ପେଟପୋଷି ଜାଣିଛନ୍ତି । ଶ୍ରେଣୀଗୃହର ପରିବେଶ ଦେଖୁ ସେମାନେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଉଥିଲେ ।)

- ବୁଲା : (ଚେୟାର ଉପରେ ବସିଯାଇ) ଏଇଠି ମାଷ୍ଟର ବସେ । ଭାରି ବଡ଼ିଆ ହେଇଛି । ଆରେ ଏ ପିଲେ (ଆଦେଶ ଦେବା ଭଙ୍ଗୀରେ) ପାଠପଢ଼, ପାଠପଢ଼ ।
- ରହିମ : ଏଗୁଡ଼ାକ (ଡେସ୍କ, ବେଞ୍ଚକୁ ଆଙ୍ଗୁଳି ଦେଖାଇ) କାହିଁକି ପଡ଼ିଛି ?
- ବୁଲା : ଆରେ ବୋକା, ଏତିକି ଜାଣିବୁ ? ସେଠି ପିଲାଏ ବସନ୍ତି । ଆମରି ଭଳିଆ ପିଲା ।
- ରହିମ : ହଁ, ଆମ ଭଳିଆ । ଆମେ ତ ଜନମ ହେଇଛେ ମୂଲଲାଗି ପେଟ ପୋଷିବା ପାଇଁ ।
- ବୁଲା : ରହିମ୍ ଗୋଟାଏ କଥା ପଚାରିବି । ସତ ସତ କହିବୁ ।
- ରହିମ : ପଚାରୁନୁ, ପଚାର ।
- ବୁଲା : ପିଲାଗୁଡ଼ାକ, ଏଇ ଘର ଭିତରକୁ ପଶିଲା ବେଳେ ତୋର କ’ଣ ଇଚ୍ଛା ହୁଏନି, ସେମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଆସିବା ପାଇଁ ?
- ରହିମ : ଦେଖ୍ ବୁଲା, ଆମେ ହେଲେ ପତର ଗୋଟେଇବା ଲୋକ । ତୋଟା ମୂଲ କାହିଁକି କରିବାକୁ ଯିବା ? ଏଠିକି ଆସିଲେ, ଖାଇବା କ’ଣ ? କିଏ ଦବ ଖାଇବାକୁ ?
- ବୁଲା : ହଁ, ସତକଥା । ଆମର ଆଗକୁ ଅଛି ନା’ ପଛକୁ ଅଛି । କାମ କଲେ ଦି’ ପଇସା ଆସିବ । ନହେଲେ ଖାତାଖାଡ଼ା ଓପାସ ।
- (ଚକ୍ ଧରିଛି ହାତରେ ରହିମ୍ । ଭଲ ଭାବେ ଦେଖୁଛି ।)
- ରହିମ୍ : ଏଇଟା ପୁଣି କ’ଣ ? (ଶୁଙ୍ଘୁଛି) ବାସୁନି ।
- ବୁଲା : ଆରେ, ଚକ୍‌ରେ, ଏଥିରେ ଲେଖାହୁଏ.....
- ରହିମ୍ : (ଡେସ୍କ ନେଇ ବ୍ଲାକ୍‌ବୋର୍ଡ ପାଖକୁ ଯାଇଛି) ଏ ପଚାଟା କାହିଁକି ଏଠି ଅଛି ? (ଡେସ୍କ ନେଇ ଲିଭାଇଛି) । ଆରେ ବାଃ... ଲିଭିଯାଉଛି ।

ବୁଲା : ରହ...ରହ... (ଚକ୍ ନେଇ ଗାରେଇଛି) । ଆରେ ନେଖୁ ହଉଛି । (ବୁଲା ଗାରେଇଛି ।
ରହିମ୍ ଲିଭେଇଛି । ଟିକିଏ ରହିଯାଇ) ଏଇଟା ଧର (ଡଃର ରହିମ୍‌କୁ ଦେଇ) ମୁଁ ତା’
ଛବିଟା କରେ ।

ରହିମ୍ : କାହାର ?

ବୁଲା : ସେଇ ଯୋଉ ମାଷ୍ଟର ଏଠି ପଢ଼ଉଛି ।
(ଚିତ୍ରକରିବାରେ ଲାଗିଛି ବୁଲା । ଏତିକିବେଳେ ଶିକ୍ଷକ ମହାଶୟ ହାତରେ ଛତା ଧରି
ଆସି ପହଞ୍ଚିଯାଇ ବୁଝାପୁଝା ସେମାନଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଛନ୍ତି ।

ରହିମ୍ : ଆରେ ତା’ ନିଶଟା ଛାଡ଼ିଗଲା । (ନିଶଟା କରିଛି ବୁଲା ।)

ବୁଲା : ଏଥରକ ହୋଇଗଲା ତ ?

ରହିମ୍ : ହଁ ।

ଶିକ୍ଷକ : ନା’... ହେଲାନି । ଆହୁରି ରହିଗଲା... । (ବୁଲା, ରହିମ୍ ପଛକୁ ଚାହିଁଛନ୍ତି ।) ତା’
ଛତାଟା ଛାଡ଼ିଗଲା । (ଦଉଡ଼ି ପଳାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି ଉଭୟ ।)

ଆରେ ରୁହ, ଯାଉଛ କୁଆଡ଼େ? ମୁଁ ବାଘ କି ସିଂହ ନୁହଁ, ଖାଇଯିବି । ଆଜ୍ଞା, କହିଲ,
କାହାର ଛବିଟା ବନାଉଥିଲ ? ହଁ...ହଁ...କୁହ । ଡରିବାର କିଛି ନାହିଁ ।

ବୁଲା : (ଡରି ଡରି) ତମର ଆଜ୍ଞା ।

ଶିକ୍ଷକ : ହଁ, ମୁଁ ସେଇଥିଲାଗି କହିଲି, ଛତାଟା ଛାଡ଼ିଗଲା । ଏଇଟା ହଉଛି (ଛତାଟାକୁ ଦେଖାଇ)
ସେଇ ଛତା ।

ବୁଲା : ଆଜ୍ଞା ଆମେ... (ଭୟରେ କିଛି କହିପାରୁ ନଥିଲା)

ଶିକ୍ଷକ : ଆରେ ତରୁଛ କାହିଁକି ? ଆଜ୍ଞା କହିଲ ଦେଖୁ, ତମ ଦିହଁଙ୍କ ନାଁ କ’ଣ ?

ରହିମ୍ : ମୁଁ ରହିମ୍, ଆଉ ସିଏ ବୁଲା ।

ଶିକ୍ଷକ : ତମେ କରୁଛ କ’ଣ ?

ରହିମ୍ : ଆମେ ଦି’ଜଣ ପଧାନବାବୁର ଇଟାଭାଟିରେ କାମ କରୁଛୁ ।

ଶିକ୍ଷକ : ଏତେ ଅଳ୍ପ ବୟସରୁ !

ବୁଲା : ଅଳ୍ପ ବୟସ କ’ଣ, ଅଠର, ଉଣେଇଶ ହେଲାଣି । କାମ କରି କରି ଏମିତି ଦିଶୁଛି
ଆଜ୍ଞା ।

ଶିକ୍ଷକ : (ମନକୁ ମନ) ଯେଉଁ ହାତ ସିଲଟ ଖଡ଼ି ଧରିବା କଥା, ସେଇ ହାତ ଯଦି ଇଟା, ପଥର
ଭାଙ୍ଗିବ, ତେବେ ଏ ଦେଶର ଭବିଷ୍ୟତ କ’ଣ ?

ବୁଲା : ମାଷ୍ଟରବାରୁ, ପାଠଟା କ'ଣ ନିହାତି ଦରକାର ?

ଶିକ୍ଷକ : ହଁ, ଖାଇବା... ପିଇବା... ପିନ୍ଧିବା... ଆଉ ରହିବା ଭଳି ପାଠଟା ବି ଦରକାର ।

ରହିମ୍ : ଆମେ ତ ପାଠ ପଢ଼ିବୁ । କାହିଁ, ଆମର ତ କିଛି ଅସୁବିଧା ହୋଇନି ?

ଶିକ୍ଷକ : ଆଜ୍ଞା କହିଲ, ମୁଁ ତମ ଦିହଙ୍କି ଦିନେ ଅନ୍ଧାର ରାତିରେ ଏଇ ଘର ଭିତରେ ଛାଡ଼ିଦେବି ।
ଆଉ କହିବି ମୁଁ ତାଳି ମାରିଲା ମାତ୍ରେ, ମତେ ଦୁଇଟା ଚକ୍ ଆଣିଦବ । ପାରିବ?...
କୁହ ।

ରହିମ୍ : ନା ।

ଶିକ୍ଷକ : କାହିଁକି ପାରିବନି ?

ବୁଲା : ଅନ୍ଧାରରେ କିଛି ଦେଖାଯିବନି ।

ଶିକ୍ଷକ : କ'ଣ ଦରକାର ହେବ ?

ରହିମ୍ : ଆଲୁଅ ।

ଶିକ୍ଷକ : ହଁ, ପାଠ ହଉଛି ସେମିତିକା ଗୋଟାଏ ଆଲୁଅ, ଯାହା ଅନ୍ଧାର ରାତିରେ ତୁମକୁ ଚକ୍ ପାଖକୁ ନେଇଯିବ । (ପରସ୍ପରର ମୁହଁକୁ ଚାହିଁଥିଲେ ବୁଲା ଆଉ ରହିମ୍) ଆଜ୍ଞା, ତମେ
କ'ଣ କେଉଁଠି କାମ କରିଛ କହିବ ।

ରହିମ୍ : ଏଇ ସ୍କୁଲ ଘରେ ଯେତେ ଇଟା ନାଗିଛି, ସବୁଯାକ ଆମେ ବୋହିଥିଲୁ ।

ବୁଲା : ପାଞ୍ଚଜଣ ପିଲା । ପଧାନବାରୁ ଆମକୁ ଦେଢ଼ଶ' ଟଙ୍କା ଦେଇଥିଲା ।

ରହିମ୍ : ପାଞ୍ଚଦିନ ପାଞ୍ଚରାତି ଲାଗିଥିଲା ।

ଶିକ୍ଷକ : ଦେଢ଼ଶହ ଟଙ୍କାରେ ରାଜି ହୋଇଗଲା ?

ବୁଲା : ଆହୁରି ପଚାଶ ଟଙ୍କା ବଳିଥିଲା ।

ରହିମ୍ : ରାତିରେ ସିନେମା ଯାଇଥିଲୁ । 'ମେରା ନାମ ଜୋକର'... କି ବଢ଼ିଆ ଗୀତ !

ବୁଲା : ହୋଟେଲରେ ସେଦିନ ରାତିରେ ଖାଇଥିଲୁ । କୁକୁଡ଼ା ମାଉଁସ ଆଉ ପରଟା । ଜଣକେ
ଦଶ ଦଶ ପଟ ପରଟା ଖାଇଥିଲୁ ।

ଶିକ୍ଷକ : ଏତିକି ନା' ଆଉ କିଛି ?

ରହିମ୍ : ଆଉ କ'ଣ! ଦେଢ଼ଶ' ଟଙ୍କା କ'ଣ କମ୍ ହେଲାଣି !

ଶିକ୍ଷକ : ସେଥିଲାଗି କହେ, ପାଠ ଦରକାର । ଯୋଉ କାମ ପାଇଁ ପ୍ରଧାନବାରୁ କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟରକୁ ଦିଇ
ତିନିହଜାର ଟଙ୍କା ଦେଇଥା'ନ୍ତା, ତାକୁ ତମେମାନେ ଦେଢ଼ଶହ ଟଙ୍କାରେ କରିଦେଲ ।
ସେଥିରେ ପୁଣି ଏତେ ଖୁସି !

ବୁଲା : କ'ଣ ମିଳିବ ଆମକୁ ସେ ପାଠରୁ ? ସେଥିରେ କ'ଣ ପେଟ ପୂରିବ ? ଆମର ହିସାବ କ'ଣ ଦରକାର ?

ଶିକ୍ଷକ : ନା'ରେ, ପେଟ ପୂରୁ ନପୂରୁ ଆଖି ଖୋଲିଯିବ, ସବୁ ଜାଣିପାରିବ । ସେଇଥିଲାଗି କହୁଛି, ପାଠପଢ଼ । ହଁ, କାଲିଠାରୁ ତମେ ଦିହେଁ, ଖୁଲକୁ ଆସିବ ।

ରହିମ୍ : କାମ ନ କଲେ ଖାଇବୁ କ'ଣ ?

ଶିକ୍ଷକ : ବେଶି ସମୟ ନୁହେଁ । ଘଣ୍ଟାଏ ଲେଖା ବସିବ । ସେତିକି ତମ ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ । (ପରସ୍ପରକୁ ଚାହିଁଲେ ରହିମ୍ ଏବଂ ବୁଲା)

ଶିକ୍ଷକ : ଆରେ ତରନି । ଏଠି ପାଠ ପଢ଼ିଲେ ପଇସା ଦବାକୁ ପଡ଼ିବନି । କ'ଣ କହୁଛ ? ବୁଲା ? ରହିମ୍ ?

ରହିମ୍ : ହଁ, ମାଷ୍ଟରବାବୁ ।

ଶିକ୍ଷକ : ମାଷ୍ଟରବାବୁ ନୁହେଁ, ଗୁରୁଜୀ । (ଆଲୋକ ଲିଭିଛି ।)

ଦ୍ଵିତୀୟ ଦୃଶ୍ୟ

(ପରଦିନ ସକାଳ । ଗାଆଁ ଖୁଲ । ଶିକ୍ଷକ ବସିଥିଲେ । ଆଗରେ ବସିଥିଲେ କେତେଜଣ ପିଲା । ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ବୁଲା, ରହିମ୍, ଆଉ ସତ୍ୟ । ବୁଲା ଆଉ ରହିମ୍ ଖାଲି ପ୍ୟାଣ୍ଟ ପିନ୍ଧିଥିଲେ । ଆଉ କିଛି ଦେହରେ ନଥିଲା । ଶିକ୍ଷକ କିଛି ଗୋଟାଏ ଚିତ୍ରା କରୁଥିଲେ । ପଶି ଆସିଲେ ଗାଆଁ ପ୍ରଧାନ ।)

ପ୍ରଧାନ : ହଇହେ ମାଷ୍ଟ୍ରେ, କି ପାଲା ଚାଲିଛି ଏଠି ? ଏଇଟା ଖୁଲ ନା' ଖେଳପଡ଼ିଆ ?

ଶିକ୍ଷକ : କ'ଣ ହୋଇଛି, କୁହନ୍ତୁ ।

ପ୍ରଧାନ : କ'ଣ ନ ହୋଇଛି, କୁହ । ବିଦ୍ୟାଳୟ ହେଉଛି ଆମ ମାଆ । ତା' ପ୍ରତି ଅନ୍ୟାୟ କରୁଥିବା ଲୋକକୁ କେବେ କ୍ଷମା ଦିଆଯିବନି ।

ଶିକ୍ଷକ : କିଏ ଅନ୍ୟାୟ କଲା ?

ପ୍ରଧାନ : ତମେ, ତମେ କରିଛ ! ଯୁଗ ଯୁଗର ଅନୁଷ୍ଠାନଟାକୁ ଅପବିତ୍ର କରିଦେଲ ?

ଶିକ୍ଷକ : କ'ଣ କହୁଛନ୍ତି, ଆପଣ ?

ପ୍ରଧାନ : ଏଇଟା ବିଦ୍ୟାଳୟ । ଏଠି ଉଦ୍ରଘରର ପିଲାଏ ପାଠ ପଢ଼ନ୍ତି । ରାସ୍ତାଘାଟରୁ ଯାହାକୁ ନାହିଁ ତାକୁ ଗୋଟେଇ ଆଣି ତମେ ଏଠି ବସେଇଦେବ ?

ଶିକ୍ଷକ : ଆପଣଙ୍କ ବୁଝିବା ଭୁଲ । ଏଇଟା ସରକାରୀ ବିଦ୍ୟାଳୟ । ଏଠି ସମସ୍ତଙ୍କର ପଢ଼ିବା ଅଧିକାର ଅଛି । ବିଦ୍ୟାଳୟ ପାଇଁ ଉଚ୍ଚ-ନୀଚ, ଧନୀ-ଗରିବ, ହିନ୍ଦୁ-ମୁସଲମାନ ସମସ୍ତେ ସମାନ । ଏଠି ଜାତି-ଧର୍ମ-ବର୍ଣ୍ଣର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିବ କୋଉଠୁ !

ପ୍ରଧାନ : ବାଜେ କଥା ବନ୍ଦ କର । ଏ ସ୍କୁଲ ମୁଁ ତିଆରି କରିଛି ।

ଶିକ୍ଷକ : ସେଥିପାଇଁ ସରକାର ଆପଣଙ୍କୁ ସବୁ ଟଙ୍କା ପଇସା କରିଛନ୍ତି । ତା' ପରେ ସବୁ କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟର ଯଦି ଅଡ଼ି ବସିବେ, ତିଆରି କରୁଥିବା କୋଠାବାଡ଼ି ସେମାନଙ୍କର, ତା'ହେଲେ ଏ ଦେଶ ଚଳିବ କେମିତି ?

ପ୍ରଧାନ : ଫାଲ୍‌ଗୁ କଥା ଶୁଣିବାକୁ ମୋ' ପାଖରେ ବେଳ ନାହିଁ । କାଲି ସକାଳେ ଯେଉଁମାନେ ମୋ'ରି ଘରେ ମୂଲ ଲାଗୁଥିଲେ, ସେମାନେ ପୁଣି ପାଠ ପଢ଼ିବେ ମୋ'ରି ପୁଅ ସାଙ୍ଗରେ ?

ଶିକ୍ଷକ : ସେ ଅଧିକାର ସେମାନଙ୍କର ରହିଛି । ଆଉ ସେଇଟା ସେମାନଙ୍କୁ ଆମ ଗଣତନ୍ତ୍ର ଦେଇଛି ଆଜ୍ଞା ।

ପ୍ରଧାନ : ଏଇ ଦି'ଟା (ବୁଲା, ରହିମ୍‌ଙ୍କୁ) ବାରବୁଲା ପିଲା, ପୁଣି ମୋ' ପୁଅ ସାଙ୍ଗରେ ପାଠ ପଢ଼ିବେ ?

ରହିମ୍ : ଯୁଗ ବଦଳି ଯାଇଛି, ଆଜ୍ଞା ।

ପ୍ରଧାନ : ବୁଝ, ଏତେ ବକଟେ ଛୁଆ । ସେ ପୁଣି ମୋ' ମୁହଁ ଉପରେ ଜବାବ ଦେଉଛି ।

ଶିକ୍ଷକ : କ'ଣଟା ସେ ଭୁଲ୍ କହିଲା ?

ପ୍ରଧାନ : ମାଷ୍ଟରବାବୁ, ଯଦି ନିଜର ମଙ୍ଗଳ ଚାହୁଁଛ, ଏମାନଙ୍କୁ ଯେତେ ଶୀଘ୍ର ପାରୁଛ ଏ ସ୍କୁଲରୁ ତଡ଼ିଦିଅ ।

ଶିକ୍ଷକ : ଆଜ୍ଞା, ଥରେ କହିଛି । ଏଠି ସମସ୍ତଙ୍କର ସମାନ ଅଧିକାର ରହିଛି ।

ପ୍ରଧାନ : ହଇହୋ କି ଅଧିକାର ମତେ ଦେଖଉଛ ! ବାରବୁଲା ପତର ଗୋଟେଇବା ପିଲାଙ୍କୁ ପାଠ ପଢ଼େଇବ, ମତେ ଅଧିକାର ଶିଖଉଛ !

ସତ୍ୟ : ବାପା, ଗୁରୁଜୀ ଠିକ୍ କହିଛନ୍ତି ।

ପ୍ରଧାନ : ବୁଝ, ତୁ ଛତୁଟା ଜାଣିଛୁ ! ଚାଲ, ଘରକୁ ଚାଲ । ଏମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ପାଠ ପଢ଼ିଲେ ତୁ ବି ନଷ୍ଟ ହୋଇଯିବୁ ? (ପ୍ରଧାନବାବୁ ସତ୍ୟକୁ ଟାଣି ଟାଣି ନେଇଯାଇଛନ୍ତି ।)

ଶିକ୍ଷକ : ମୋ' କଥା ଚିକିଏ ଶୁଣନ୍ତୁ । ବଡ଼ ଏକଜିଦିଆ ଲୋକ । (ପ୍ରଧାନବାରୁ ସତ୍ୟକୁ ନେଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ଶିକ୍ଷକ, ଅନ୍ୟ ପିଲାଏ ତାଙ୍କ ଯିବା ବାଟକୁ ଚାହିଁ ରହିଛନ୍ତି ।)

ତୃତୀୟ ଦୃଶ୍ୟ

(ପ୍ରଧାନବାରୁଙ୍କ ଦାଣ୍ଡଘର । ସତ୍ୟ ପାଠ ପଢୁଥିଲା । ସଉପ ଉପରେ ବସି ସତ୍ୟ ଗୋଟାଏ ଚିତ୍ର ଆଙ୍କୁଥିଲା । ଚିତ୍ରଟି ଥିଲା ଯୀଶୁଖ୍ରୀଷ୍ଟଙ୍କର । ପଛପଟୁ ଚିତ୍ରଟିକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଥିଲା ରହିମ୍ । ପାଖରେ ବସିଥିଲା ବୁଲା ।)

ସତ୍ୟ : ନା' ଆଉ ହବନି । ମୁହଁଟା ମୋଟେ ହଉନି ।

ରହିମ୍ : ହବ ହବ । ଚେଷ୍ଟା କର ।

ସତ୍ୟ : ବୁଲା, ତତେ ଆସିବ ?

ବୁଲା : ହଁ, ଆସିବ । ହେଲେ ଏ ଚିତ୍ରଟା କାହାର, ସାନବାରୁ ?

ସତ୍ୟ : ମହାପୁରୁଷ ଯୀଶୁଖ୍ରୀଷ୍ଟଙ୍କର । ଯିଏ ସଦାବେଳେ କହୁଥିଲେ, “ପାପକୁ ଘୃଣା କର, ହେଲେ ପାପୀକୁ ନୁହେଁ ।”

ରହିମ୍ : ହେଉଥିବ । ଲୋକଟାର ମୁହଁଟା ସେଇ ଭଳିଆ ଜଣାପଡୁଛି ।

ସତ୍ୟ : ନେ' ପେନ୍‌ସିଲ ରବର ଅଛି, କର । (ପେନ୍‌ସିଲ ଧରିଛି ବୁଲା)

ବୁଲା : ବଡ଼ବାରୁ ଦେଖିଲେ ମାରି ପକେଇବେ ।

ସତ୍ୟ : ବାପା ଘରେ ନାହାନ୍ତି । ତୁ ଆରାମରେ ବସି କର । (ବିଛଣାରେ ବସି ଚିତ୍ର ଅଙ୍କନ କରୁଛି ବୁଲା । ଚିତ୍ରଟିକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଛି ସତ୍ୟ ।)

ବୁଲା : ସାନବାରୁ, ହଉଛି ନା' ନାହିଁ ?

ସତ୍ୟ : ବଢ଼ିଆ... ଏକଦମ୍ ବଢ଼ିଆ । ତୁ କେମିତି କରୁଛୁ, ମତେ ଚିକିଏ ଶିଖେଇ ଦଉନ୍ତୁ ।

ବୁଲା : ତମେ ମୋ' ହାତକୁ ଦେଖ । ସବୁ ଜାଣିଯିବ । (ଘର ଭିତରକୁ ଆସିଛନ୍ତି ପ୍ରଧାନବାରୁ । ବିଛଣା ଉପରେ ରହିମ୍‌କୁ ଦେଖି ରାଗରେ ନିଆଁବାଣ ହୋଇଯାଇଛନ୍ତି ।)

ପ୍ରଧାନ : ହଇରେ ତତେ କିଏ କହିଲା ବିଛଣା ଉପରେ ବସିବାକୁ ? (ପାଖରେ ପଡ଼ିଥିବା ସ୍କେଲ୍ ଧରି ପିଟିବାକୁ ଯାଇଛନ୍ତି । ରହିମ୍ କାନ୍ଦିଛି ।)

ସତ୍ୟ : ବାପା, ମୁଁ ତାକୁ ଚିତ୍ର କରିବାକୁ କହିଛି ।

ପ୍ରଧାନ : ତୁ ପାଟି ବନ୍ଦ କର । ଏଗୁଡ଼ାକୁ ମୁହଁ ଦେଲେ ଉପରେ ଚଢ଼ିବେ ।

(ବୁଲ୍ଲା ଓ ରହିମକୁ ଚାହିଁ)

ପ୍ରଧାନ : ହଜରେ ତୁମକୁ କିଏ କହିଥିଲା ସେ ସ୍କୁଲ ଯିବାକୁ ? ତମେ ଯଦି ପାଠ ପଢ଼ିବ,
ତା'ହେଲେ କାମ କରିବ କିଏ ?

ସତ୍ୟ : ବାପା, ପାଠ ପଢ଼ିବାଟା କ'ଣ ଅନ୍ୟାୟ ?

ପ୍ରଧାନ : ସେଇ ମାଷ୍ଟର ତା'ହେଲେ ତୋ' ମୁଣ୍ଡ ବିଗାଡ଼ି ଦେଇଛି ।

ସତ୍ୟ : ନାଲ ବାପା, ଯାହା ଠିକ୍, ସେ ତାହା ହିଁ କହିଛନ୍ତି ।

ପ୍ରଧାନ : କ'ଣଟା ଠିକ୍? କାମ ନ କରି ପାଠ ପଢ଼ିବାଟା ଠିକ୍ ? ସେମାନେ ଜନମ ହୋଇଛନ୍ତି
କାମ କରିବା ପାଇଁ । ବାପଅଜା ଅମଳରୁ ଚଳଣିକୁ ଫାଙ୍କି ଦବା କ'ଣ ଠିକ୍ ?

ସତ୍ୟ : ବାପା, ଯୁଗ ବଦଳି ଗଲାଣି ।

ପ୍ରଧାନ : ଏଇଟା ମୋ'ଗାଁ, ମୋ'ମାଟି । ଏଠି କୌଣସି ସରକାରୀ ନିୟମକାନୁନ୍ କାରୁ କରିବ
ନାହିଁ । ମୁଁ ଯାହା କହିବି, ସେଇଟା ହବ ଆଇନ୍ ।

ସତ୍ୟ : ଏଗୁଡ଼ାକ ଭୁଲ୍, ବାପା ! ପିଲାଙ୍କୁ ଏତେ ଅଧିକ ଖଟାଇବା ଅପରାଧ ।

ପ୍ରଧାନ : ତୋର ଏତେ ଦରଦ କାହିଁକି ? ସେଇ ମାଷ୍ଟର ତା' ହେଲେ ତୋତେ ଉଦ୍‌କେଇଛି ।
ତମେ ଯା' କାମ କରିବ । ବାଡ଼ିରେ କାଠ ହାଣିବ । (ଦୁହେଁ ଚାଲି ଯାଇଥିଲେ ପଛରୁ
ଡାକିଛନ୍ତି) ହଁ, ଶୁଣ, ଆଉଦିନେ ଯେମିତି ସେ ସ୍କୁଲ ଘର ନ ମାଡ଼ ।

ରହିମ, ବୁଲ୍ଲା: କାନମୋଡ଼ି ହଉଛୁ ବାବୁ । ଆଉ କେବେ ଯିବୁନି ।

ସତ୍ୟ : ବାପା, ଆମେ ସମସ୍ତେ ସମାନ । ମୋ' ଦେହରେ ଯେଉଁ ରକ୍ତ, ତାଙ୍କ ଦେହରେ ବି
ସେହି ରକ୍ତ ଅଛି ।

ପ୍ରଧାନ : ନା'! ଗୋଟାଏ ଅଛୁଆଁ ପିଲା ଆମ ସାଙ୍ଗରେ ସମାନ ହେବ ? ତାହାକେବେ
ହୋଇପାରେନା ।

ସତ୍ୟ : ବାପା, ଛୁଆଁଅଛୁଆଁ ଭେଦଭାବ କେବେଠାରୁ ଲୋପ ପାଇଗଲାଣି । ଗୁରୁଜୀ
କହୁଥିଲେ, ଏସବୁ ଆଇନ୍ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଦଣ୍ଡନୀୟ ।

ପ୍ରଧାନ : ସବୁକଥାରେ 'ଗୁରୁଜୀ'.... 'ଗୁରୁଜୀ'...! ସେ ମାଷ୍ଟର ହିଁ ସବୁ ନାଟର ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ।
ତାକୁ ପାନେ ନଦେଲେ, ମତେ ଶାନ୍ତି ମିଳିବନି । (କହି କହି ଚାଲିଗଲେ ।)

ଚତୁର୍ଥ ଦୃଶ୍ୟ

(ସ୍କୁଲ ଘର । ଚେୟାର ଉପରେ ଶିକ୍ଷକ ବସିଛନ୍ତି । ପିଲାମାନେ ପାଠ ପଢୁଛନ୍ତି ।)

ଶିକ୍ଷକ : ଆରେ, ଆଜି କାହିଁକି ସତ୍ୟ ଆସିନି ?

ବୁଲା : ଆଜ୍ଞା କାଲି ତା'ବାପା ଆମକୁ ପାଠ ନପଢ଼ି କାମ କରିବାକୁ ଧମକାଇଲେ । ସତ୍ୟ ବହୁତ ବୁଝେଇଲା । ହେଲେ ତା'ବାପା ଆପଣଙ୍କ ଉପରେ ରାଗି ଆଜି ଏଠିକୁ ଆସି କଥା ହେବେ ବୋଲି କହୁଥିଲେ । (ଏହି ସମୟରେ ଗୋଟିଏ ପିଲା ଧକ୍କାସବୁ ହୋଇ ଦଉଡ଼ି ଆସିଲା)

ପିଲା : ଆଜ୍ଞା, ଆଜ୍ଞା, ସତ୍ୟର ଆକ୍ସିଡେଣ୍ଟ ହୋଇଯାଇଛି । ତାକୁ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଭର୍ତ୍ତିକରାହୋଇଛି । (ଶିକ୍ଷକ ଓ ପିଲାମାନେ ଠିଆ ହୋଇପଡ଼ିଲେ ।)

ଶିକ୍ଷକ : ପିଲେ, ମୁଁ ଡାକ୍ତରଖାନା ଯାଉଛି । ସାଇକେଲରେ ଯିବି । ତୁମେମାନେ ଘରକୁ ଯାଅ ।

ରହିମ୍ : ଗୁରୁଜୀ, ଆମେ ବି ଯିବୁ ।

ବୁଲା : ହଁ, ଦଉଡ଼ି ଦଉଡ଼ି ପଳେଇବା ।

ଶିକ୍ଷକ : ଆରେ ତିନି ଚାରି କିଲୋମିଟର ବାଟ, ଯାଇପାରିବ ?

ରହିମ୍ : ଆଜ୍ଞା, ସବୁଦିନେ କାମ କରିବାକୁ ଯାଉଥିଲୁ । ଯାଇପାରିବୁ ନାହିଁ କାହିଁକି ? ଆପଣ ଯାଆନ୍ତୁ ଆଜ୍ଞା, ଆମେ ପହଞ୍ଚିବୁ । (ସମସ୍ତେ ଚାଲିଗଲେ)

ପଞ୍ଚମ ଦୃଶ୍ୟ

(ଡାକ୍ତରଖାନା ବାରଣ୍ଡା । ବେଞ୍ଚରେ ବସିଛନ୍ତି ବୁଲା, ରହିମ୍ । ବାରଣ୍ଡାରେ ବୁଲୁଛନ୍ତି ପ୍ରଧାନବାବୁ । ଭିତରୁ ଆସିଛନ୍ତି ଶିକ୍ଷକ... ।)

ପ୍ରଧାନ : ମାଷ୍ଟରବାବୁ, ମୋ' ପୁଅ କେମିତି ଅଛି ? କେମିତି ଅଛି ସେ ?

ଶିକ୍ଷକ : ଆପଣ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଧରନ୍ତୁ । ବହୁତ ରକ୍ତ ଦେହରୁ ବାହାରି ଯାଇଛି ।

ପ୍ରଧାନ : ଯେତେ ରକ୍ତ ଦରକାର ହବ, ମୁଁ ଦେବି ।

ଶିକ୍ଷକ : ଆପଣଙ୍କ ରକ୍ତ ମିଶିଲାନି ।

ପ୍ରଧାନ : ତା'ହେଲେ କ'ଣ କରିବା ? କୋଉଠୁ ଆସିବ ରକ୍ତ ? ଯେତେ ଟଙ୍କା ଦରକାର ହବ, ମୁଁ ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବି । ହେଲେ ମୋ' ପୁଅକୁ ବଞ୍ଚେଇ ଦିଅନ୍ତୁ ।

ଶିକ୍ଷକ : ମୋ' ହାତରେ କିଛି ନାହିଁ । ସେହି ଇଶ୍ବରଙ୍କୁ ଡାକନ୍ତୁ । ସେ ଯାହା କରିବେ । ଭାବିଥିଲି ମୋ' ରକ୍ତଟା ଖାପ ଖାଇଯିବ । ସେଇଟା ବି ହେଲାନି ।

ପ୍ରଧାନ : ମୋତେ ଚାରିଆଡ଼ ଅନ୍ଧାର ଦେଖା ଯାଉଛି ।

ଶିକ୍ଷକ : ଆପଣ ଆଦୌ ବ୍ୟସ୍ତ ହୁଅନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଆମ ରକ୍ତ ସିନା ମିଶିଲା ନାହିଁ, ପିଲାମାନେ ଅଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ରକ୍ତ ମିଶିଯାଇ ପାରେ ।

ପ୍ରଧାନ : କ'ଣ କହୁଛନ୍ତି, ମାଷ୍ଟରବାବୁ !

ଶିକ୍ଷକ : ବୁଲା, ରହିମ୍, ଆମର ସବୁଯାକ ପିଲାଙ୍କ ରକ୍ତ ପରୀକ୍ଷା ପାଇଁ ଦିଆଯାଇଛି । ମୋ' ମନ କହୁଛି, କାହାରି ନା । କାହାରି ରକ୍ତ ନିଶ୍ଚୟ ମିଶିଯିବ ।

ପ୍ରଧାନ : ନା...! ତାହା କେମିତି ହବ ? ମୋ' ପୁଅ ଦେହରେ ଏ ବାରବୁଲା ପିଲାଙ୍କ ରକ୍ତ ମିଶିବ ? ମୁଁ ପଛେ ଅନ୍ୟ କୋଉଠୁ ରକ୍ତ ଯୋଗାଡ଼ କରିବି ହେଲେ ଗୋଟାଏ ମୁସଲମାନ ପିଲାର ରକ୍ତ ମୋ' ପୁଅକୁ ଦେଇପାରିବନି ?

ଶିକ୍ଷକ : କାହାକୁ ମୁସଲମାନ କହୁଛନ୍ତି ? ସେମାନେ ଏକାସାଙ୍ଗରେ ପଢୁଛନ୍ତି । ଏକାସାଙ୍ଗରେ ଖେଳୁଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ କିଛି ଭେଦଭାବ ନାହିଁ । ଧର୍ମ ନାମରେ କାହିଁକି ସେମାନଙ୍କୁ ଦୁଇଭାଗ କରୁଛନ୍ତି ?

ପ୍ରଧାନ : ହିନ୍ଦୁ, ମୁସଲମାନ ଦି'ଟା ରକ୍ତ କେମିତି ଏକ ହେବ ? ଏତେ ଅନ୍ୟାୟ ଏ ବସ୍ତୁଧା ସହିପାରିବନି, ମାଷ୍ଟରବାବୁ !

ଶିକ୍ଷକ : କାହାକୁ ଅନ୍ୟାୟ ବୋଲି କହୁଛନ୍ତି ? ହିନ୍ଦୁ-ମୁସଲମାନ ହୋଇ ଜନ୍ମ ହେବାଟା କ'ଣ ଅନ୍ୟାୟ ? ଧନୀ-ଗରିବ ହୋଇ ଜନ୍ମ ହେବାଟା କ'ଣ ଅନ୍ୟାୟ ? ଜନ୍ମବେଳେ ତା'ର ଗୋଟାଏ ମାତ୍ର ପରିଚୟ ଥାଏ, ସିଏ ମଣିଷଛୁଆ । ବୟସ ବଢ଼ିଗଲାପରେ ଆପଣମାନେ ନିଜ ନିଜର ସୁବିଧା ପାଇଁ, ତା' ଉପରେ ମୋହର ମାରି ଦିଅନ୍ତି । ଇଏ ହିନ୍ଦୁ... ସିଏ ମୁସଲମାନ୍... ଆଉ କିଏ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍... !

ପ୍ରଧାନ : ତା' ବୋଲି ମୋ' ପୁଅ ଦେହରେ ଗୋଟାଏ ଅଛବ ପିଲାର ରକ୍ତ ପଶିବ ! ନା', ତାହା କେବେ ହୋଇପାରିବନି ।

ଶିକ୍ଷକ : ଗାନ୍ଧୀ ମହାତ୍ମା ଏତେ କଥା ବୁଝେଇଲେ, ତାଙ୍କ କଥାରୁ କିଛି ବୁଝିପାରିଲେନି ?
ପ୍ରଧାନବାବୁ, ଏବେ ବି ସମୟ ଅଛି, ଆପଣ ବୁଝିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତୁ । ସେମାନେ
କାଦୁଅ ମେଞ୍ଚା । ଯେମିତି ଗଢ଼ିବାକୁ ଚାହଁବେ, ଗଢ଼ି ପାରିବେ ।

ପ୍ରଧାନ : ଏଗୁଡ଼ାକ ମୋ' ମୁଣ୍ଡରେ କିଛି ପଶୁନାହିଁ । ମୁଁ କହିଦେଇଛି ମାନେ କହିଦେଇଛି ।

ଶିକ୍ଷକ : କାହିଁକି ପିଲାଗୁଡ଼ାଙ୍କୁ ନଷ୍ଟ କରୁଛନ୍ତି ? ସେମାନେ ମାଙ୍କଡ଼ ଛୁଆ ନୁହଁନ୍ତି କି ଚଢ଼େଇ ଛୁଆ
ନୁହଁନ୍ତି । ସେମାନେ ମଣିଷ ଛୁଆ । ସେମାନଙ୍କ ଦେହରେ ମଣିଷର ରକ୍ତ ବହୁଛି ।
(ବାରଣ୍ଡାକୁ ଆସିଛନ୍ତି ଡାକ୍ତର ।)

ପ୍ରଧାନ : କ'ଣ ହେଲା, ଡାକ୍ତରବାବୁ ?

ଡାକ୍ତର : ମିଶିଯାଇଛି । ଗୋଟାଏ ପିଲାର ରକ୍ତ ମେଳ ଖାଉଛି । (ତିନିଜଣଯାକ ପିଲା ପରସ୍ପରକୁ
ଚାହିଁବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି ।)

ଶିକ୍ଷକ : କାହା ରକ୍ତ, ଡାକ୍ତରବାବୁ ?

ଡାକ୍ତର : ଆଜ୍ଞା, ବୁଲା କିଏ ?

ଶିକ୍ଷକ : ଏଇ ପିଲା (ବୁଲାକୁ ଡାକି) ।

ଡାକ୍ତର : ତା'ରି ରକ୍ତ ମିଶିଯାଇଛି । ଆଉ ତେରି କରିବାଟା ଠିକ୍ ନୁହେଁ । ଆ' ଭିତରକୁ ଆ'
ଭିତରକୁ ଆ'... । (ବୁଲାକୁ ଡାକିଛନ୍ତି ଡାକ୍ତର)

ପ୍ରଧାନ : ନା' ! ତାହା କେବେ ହୋଇ ପାରିବନି । ଗୋଟାଏ ଅଛବ ପିଲାର ରକ୍ତ ସତ୍ୟ ଦେହରେ
ପଶିବ ! ଅସମ୍ଭବ ।

ଡାକ୍ତର : ହୋ ବାବୁ, ତମେ ଯଦି ସେ ପିଲାର ବାପ ହୋଇଥାନ୍ତ, ଏମିତି କଥା କହିନଥା'ନ୍ତ !
ଜାଣିଛ, ପିଲାଟା କେମିତି ଜୀବନ ସହିତ ଲଢୁଛି !

ଶିକ୍ଷକ : ଆଜ୍ଞା, ସେ ହେଉଛନ୍ତି ସେହି ପିଲାର ବାପା ।

ଡାକ୍ତର : ହୁଁ, ବାପା ! ତମେ କ'ଣ ଚାହୁଁଛ, ପିଲାଟା ମରିଯାଉ ?

ପ୍ରଧାନ : ସେମିତି କୁହନ୍ତୁ ନାହିଁ, ଡାକ୍ତରବାବୁ । ସତ୍ୟ ମୋର ଗୋଟିଏ ବୋଲି ପୁଅ ।

ଡାକ୍ତର : ଭାଗ୍ୟ ଭଲ, ରକ୍ତଟା ମିଳିଯାଇଛି । ଡେରିହେଲେ, ପିଲାଟାକୁ କେହି ବଞ୍ଚେଇ
ପାରିବେନି ।

ବୁଲା : ଡାକ୍ତରବାବୁ, ଚାଲନ୍ତୁ । ଯେତେ ରକ୍ତ ଦରକାର ମୁଁ ଦେବି । ସାନବାବୁକୁ ବଞ୍ଚେଇ ଦିଅନ୍ତୁ ।

ରହିମ୍ : ହଁ, ଡାକ୍ତରବାବୁ ! ଦରକାର ହେଲେ ଆମେ ବି ରକତ ଦେବୁ ।

ଡାକ୍ତର : ହାତରେ ସମୟ ନାହିଁ । ଆ' ବୁଲା ।

ଶିକ୍ଷକ : ଯାଅରେଯାଅ । ପିଲାଟା ବଞ୍ଚିଯାଉ । (ଆଗେ ଆଗେ ଡାକ୍ତର । ତାଙ୍କ ପଛରେ ଯାଇଛି ବୁଲା)

ଷଷ୍ଠ ଦୃଶ୍ୟ

(ସ୍କୁଲ ଘର । ଶିକ୍ଷକ ଓ ପିଲାମାନେ ଅଛନ୍ତି । ପ୍ରଧାନବାରୁ ପହଞ୍ଚି ପିଲାଙ୍କୁ ଭାବପ୍ରବଣ ହୋଇ କୁଣ୍ଡାଇ ପକେଇଲେ ।)

ଶିକ୍ଷକ : କ'ଣ ହେଲା ପ୍ରଧାନବାରୁ ।

ପ୍ରଧାନ : ଏଇ କାମଟା ମୋର ଅନେକ ଆଗରୁ କରିବାର ଥିଲା ।

ଶିକ୍ଷକ : କ'ଣ କହୁଛନ୍ତି, ଆପଣ ?

ପ୍ରଧାନ : ଅନେକ ଡେରିରେ ମୋ ଭୁଲ୍ ମୁଁ ବୁଝିପାରିଛି ।

ଶିକ୍ଷକ : ସେତିକି ମୋ' ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ । ସତ୍ୟ କେମିତି ଅଛି ?

ପ୍ରଧାନ : କାଲିଠାରୁ ସ୍କୁଲକୁ ଆସିବ ।

ଶିକ୍ଷକ : ମାନେ ?

ପ୍ରଧାନ : ଆପଣ ମୋ' ଆଖି ଖୋଲି ଦେଇଛନ୍ତି । ହଁ, ମାଷ୍ଟରବାରୁ । ଆଉ ଗୋଟାଏ ଅନୁରୋଧ । ଗାଧୁଆ ବେଳର ଖାଇବାଟା ସବୁପିଲାଙ୍କୁ ମୁଁ ଯୋଗେଇବି ।

ଶିକ୍ଷକ : କେଉଁ ଭାଷାରେ ଯେ ଆପଣଙ୍କୁ ମୁଁ ଧନ୍ୟବାଦ ଜଣେଇବି, ଭାବିପାରୁନି ।

ପ୍ରଧାନ : କେମିତି ଯେ ଆପଣମାନଙ୍କ ରଣ ଶୁଣିବି, କିଛି ବୁଦ୍ଧି ଦେଖାଯାଉନି ।

ଶିକ୍ଷକ : ଆପଣ ଯେ ଠିକ୍ଟା ବୁଝି ପାରିଛନ୍ତି, ସେତିକି ଆମପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ।

ପ୍ରଧାନ : ନା ମାଷ୍ଟରବାରୁ, ନା ! ଏ ସ୍କୁଲର ଦରଜା ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ସଦାବେଳେ ଖୋଲା ରହିବ । ସବୁ ଜାତିର, ସବୁ ଧର୍ମର ପିଲାଏ ଏଠି ପାଠ ପଢ଼ିବେ । ମାଗଣାରେ ପଢ଼ିବେ । ଏ ସ୍କୁଲ ପାଇଁ ଯାହା ଦରକାର ହବ, ମୁଁ ଯୋଗେଇବି ।

ସୂଚନା:

ଦୁଶ୍ମନ୍ତ- ‘ଦିଶୁଛି’ ଶବ୍ଦର ଗାଉଁଲୀ ଉଚ୍ଚାରଣ
ଆଖି ଖୋଲିଯିବା – ସତ୍ୟ ଜାଣିଯିବା, ଜ୍ଞାନ ମିଳିଯିବା
ବକଟେ – ଅତି ଛୋଟ, ଅତିସାନ
ମୁହଁଦେବା – ଅଧିକ ସ୍ନେହରେ ଆପଣାର କରିବା
ନାଟର ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ – ସବୁ ଭୁଲ କାମର କାରଣ

ଅଭ୍ୟାସ

୧. ଉତ୍ତର କୁହ ।

- (କ) ବୁଲା ଓ ରହିମ୍ କିଏ ?
- (ଖ) ସେମାନେ କେଉଁଠି ପ୍ରବେଶ କରିଥିଲେ ?
- (ଗ) ସେମାନଙ୍କର କାହା ସହିତ ଭେଟ ହେଲା ?
- (ଘ) ସେମାନେ ତାଙ୍କ ସହିତ କ’ଣ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଲେ ?
- (ଙ) ପ୍ରଧାନ କିଏ ? ସେ କିପରି ଲୋକ ଥିଲେ ?

୨. ପ୍ରାୟ ୧୦୦ ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟରେ ଉତ୍ତର ଲେଖ ।

- (କ) ଶିକ୍ଷକ ଜଣେ ଉଦାର ବ୍ୟକ୍ତି ଥିଲେ ବୋଲି କିପରି ଜାଣୁଛ ?
- (ଖ) ସତ୍ୟ ଏବଂ ତା’ ବାପା ପ୍ରଧାନଙ୍କର ମନୋବୃତ୍ତି ପରସ୍ପରର ବିପରୀତ ଥିଲା କିପରି ?
- (ଗ) ସତ୍ୟ ଗୁରୁଜୀଙ୍କ କଥାକୁ ସମର୍ଥନ କରୁଥିଲା କାହିଁକି ?
- (ଘ) ବୁଲା ଏବଂ ରହିମ୍ଙ୍କ ଜୀବନରେ ଶିକ୍ଷକ କିପରି ନୂତନ ଆଶା ସଂଚାର କରିଥିଲେ ?
- (ଙ) ପ୍ରଧାନ ଶେଷରେ କିପରି ନିଜର ଭୁଲ୍ ବୁଝିପାରିଲେ ?

୩. ପ୍ରାୟ ୧୫୦ ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟରେ ଉତ୍ତର ଲେଖ ।

(କ) ଏକାଙ୍କିକାଟିର ନାମ ‘ଦରଜା ଖୋଲିଦେବା’ କିପରି ଯଥାର୍ଥ ହୋଇଛି ଲେଖ ।

(ଖ) ଏହି ଏକାଙ୍କିକାରେ ନାଟ୍ୟକାର ଆମମାନଙ୍କୁ କ’ଣ କହିବାକୁ ଚାହଁଛନ୍ତି ?

ତୁମ ପାଇଁ କାମ

❖ ଏହି ଏକାଙ୍କିକାଟିକୁ ତୁମ ଶ୍ରେଣୀରେ ଅଭିନୟ କର ।

❖ ଜାତୀୟ ଏକତା ଓ ସମାଜ ସଂସ୍କାର ପ୍ରୟାସ ରଖି ଲେଖାଯାଇଥିବା ଆଉ କେତୋଟି ଏକାଙ୍କିକା ସଂଗ୍ରହ କର ଓ ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କ ସହ ଅଭିନୟ କର ।।

ତୁହି ମା' ଜନମଭୂମି

ଭକ୍ତକବି ମଧୁସୂଦନ ରାଓ

ତୁହି ମା' ଜନମଭୂମି ପବିତ୍ର ଭାରତଭୂମି
ତୋହର ସନ୍ତାନ ଆମ୍ଭେ ଅଛୁଁ ସରବେ;
ତୋର ଶ୍ରୀଚରଣ ସେବା ପାଇଁ ମନପ୍ରାଣ ଦେବା
ଗାଇବା ତୋହର ନାମ ଆନନ୍ଦ ରବେ ।
ତୋ ଆନନ୍ଦେ ହୋଇବା ସୁଖୀ,
କାନ୍ଦିବା ଦୁଃଖରେ ତୋର ହୋଇଣ ଦୁଃଖୀ ।୧ ।

ଧନ୍ୟ ମହିମା ତୋହର ନାହିଁ ତାର ପଟାନ୍ତର
ମସ୍ତକରେ ହିମାଳୟ ପର୍ବତବର;
ଦୁଇ ପାରୁଣେ ଜଳଧି ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ର ସିନ୍ଧୁ ନଦୀ
ଚରଣରେ ବିରାଜିତ ମହାସାଗର ।
ବିନ୍ୟା ଗିରିବର କଟିରେ,
ଗଙ୍ଗା ଆଦି କେତେ ନଦୀ ଶୋଭେ ଶରୀରେ ।୨ ।

ଜନମିଲେ ତୋ' କୋଳରେ କେତେ ସୁର ବୀର ନରେ
ରାମଚନ୍ଦ୍ର, ଭୀଷ୍ମ, ଦ୍ରୋଣ, କର୍ଣ୍ଣ, ଅର୍ଜୁନ;
ମହାକବି ବେଦବ୍ୟାସ, ବାଲମୀକି, କାଳିଦାସ
ଗାଇଲେ ପବିତ୍ରକଣ୍ଠେ ତୋହରି ଗୁଣ ।
ଚୈତନ୍ୟାଦି ମହାତ୍ମାଜନେ,
ପ୍ରଚାରିଲେ ବିଭୁନାମ ଆନନ୍ଦମନେ ।୩।

କେତେ କେତେ ପୁଣ୍ୟବତୀ କେତେ ପତିବ୍ରତା ସତୀ
କେତେ ବୀରନାରୀ କେତେ ବୀରଜନନୀ;
ସମସ୍ତେ ତୋର ଦୁହିତା ପଦ୍ମିନୀ, ସାବିତ୍ରୀ, ସୀତା,
ଦୁର୍ଗାବତୀ ଆଦି କେତେ ବୀରରମଣୀ ।

ନମଇ ମା' ଭକତିଭରେ
ଅଧମ ଅକ୍ଷମ ସୁତ ତୋ' ଚରଣରେ ।୪।

ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବାର୍ତ୍ତା

- ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନେ ଛୁଆଁ ଛୁଇଁ ନାହିଁ ବିଚାର, ଏକାଠି ବସି କର ଆହାର ।
- ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ପଢୁଥିବା ପିଲାଙ୍କୁ ଅତିରିକ୍ତ ପୁଷ୍ଟି ଯୋଗାଇବା ।
- ପିଲାମାନଙ୍କର କ୍ଷୁଧା ନିବାରଣ କରିବା ।
- ବିଦ୍ୟାଳୟ ପ୍ରତି ପିଲାଙ୍କୁ ଆକର୍ଷିତ କରିବା, ପାଠପଞ୍ଜୀର ରୋକିବା ଓ ଅବଧାରଣ ବଢାଇବା ।
- ଜାତି ଧର୍ମ ବର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ବିଶେଷରେ ଓ କୌଣସି ବାଧା ବିଚାର ନ ରଖି ଖାଦ୍ୟ ଗ୍ରହଣ ।
- ଲିଙ୍ଗଗତ ବୈଷମ୍ୟର ଦୂରୀକରଣ ।

ସାପ୍ତାହିକ ସୂଚୀ (ଷଷ୍ଠରୁ ଅଷ୍ଟମ ଶ୍ରେଣୀ)

ଦିବସ	ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ	Calorie intake in Kcal	Protein intake in Gms
ସୋମବାର	ଭାତ ଓ ଡାଲିମା	୭୪୫.୫୦	୧୮.୨୦
ମଙ୍ଗଳବାର	ଭାତ ଏବଂ ସୋୟାବଡ଼ି ତରକାରୀ	୭୧୯.୫୦	୨୫.୧୨
ବୁଧବାର	ଭାତ ଏବଂ ଅଣ୍ଡା ତରକାରୀ	୭୨୧.୦୦	୧୮.୩୦
ଗୁରୁବାର	ଭାତ ଏବଂ ଡାଲିମା	୭୪୫.୫୦	୧୮.୨୦
ଶୁକ୍ରବାର	ଭାତ ଏବଂ ସୋୟାବଡ଼ି ତରକାରୀ	୭୧୯.୫୦	୨୫.୧୨
ଶନିବାର	ଭାତ ଏବଂ ଅଣ୍ଡା ତରକାରୀ	୭୨୧.୦୦	୧୮.୩୦
ହାରାହାରି		୭୨୮.୬୭	୨୦.୫୦
GOI Norm		୭୫୦.୦୦	୨୦.୦୦

ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନର ପଞ୍ଚସୂଚୀ ନିୟମ

- ନିରାପଦ ସ୍ୱଚ୍ଛ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକର ପରିବେଶ ।
- ନିରାପଦ ପୁଷ୍ଟିକର ଏବଂ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକର ରନ୍ଧନ ଓ ଭୋଜନ ।
- ଖାଇବା ପୂର୍ବରୁ ଓ ପରେ ହାତ ଧୋଇବା ।
- ଲିଙ୍ଗଗତ, ସାମାଜିକ ବାଧା ବିଚାର ଦୂରୀକରଣ ।
- ନିରାପଦ ପାନୀୟ ଜଳର ବ୍ୟବସ୍ଥା ।

ଜରୁରୀକାଳୀନ ଫୋନ ନମ୍ବର

- ଜରୁରୀକାଳୀନ ଆୟୁର୍ଲାଭ ସେବା ୧୦୮
- ଜରୁରୀକାଳୀନ ଦମକଳ ସେବା ୧୦୧
- ଜରୁରୀକାଳୀନ ପୋଲିସ ସେବା ୧୦୦
- ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବିଭାଗ.....
- ପାଖରେ ଥିବା ଡାକ୍ତରଖାନା ନମ୍ବର.....
(ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଠାରୁ ବୁଝି ପିଲା ଲେଖିବେ)